

BIBLIOTECA REGALĂ DIN PALATUL COTROCENI

Ștefania DINU

Abstract: The Cotroceni Palace was the permanent residence of the princely and then royal family Ferdinand and Marie. From the beginning of construction, the library was furnished in the French Henry IInd style and paneled in elm wood. Over time, the interior aspect of the library has not changed radically, housing a rich collection of books, as can be seen from the inventories made within this royal residence in the years 1930, 1938 and 1948.

Prince and later King Ferdinand was an accomplished book lover, passionate about botany, which he dealt with with the skill of a specialist, spending a lot of the free time he had at his disposal, in the library, to arrange his herbarium constituted as a result of his travels through the mountains, to Sinaia, on the Danube or after walks through the parks of the royal residences.

After the death of King Ferdinand, the library continued to be used by Queen Marie, and later, after her death (1938) and then after the forced abdication of King Mihai and the establishment of the communist regime, the Cotroceni Palace suffered great destruction and the alienation of the heritage, including books from the royal library.

The transformation of the Cotroceni Palace into the Palace of the Pioneers caused the interventions to change the interior appearance of the sumptuous royal halls, the library retaining its appearance from the royal period, but becoming a space for the political-ideological training of students and young people.

After the restoration of the palace and the establishment of the Cotroceni National Museum, the library became part of the permanent exhibition, a space of spirituality, which exudes an atmosphere of sobriety that can only be found in the offices of great researchers and lovers of science.

Keywords: Cotroceni Palace, King Ferdinand, Queen Marie, royal library, books.

Locuința definește, prin excelență, universul personal, pentru că „viața privată trebuie să fie zidită. Nu este permis să cauți sau să faci cunoscut ceea ce se petrece în casa unui particular”¹.

La începutul secolului al XX-lea, locuința devenise o afacere de familie, locul de existență și punctul de reunire al acesteia, – „un loc al intimității”, reprezentat prin saloane, camere de dormit, bibliotecă, toaletă, baie, bucătărie și chiar grădină, care odată cu trecerea timpului au devenit mai spațioase, cu funcții bine stabilite, în viața celor care le-au locuit.

Palatul Regal Cotroceni nu a fost construit din inițiativa familiei princiere/regale Ferdinand și Maria, dar, după ce a devenit regină, Maria a început să-l redecoreze după propriul gust, fiind reședința cea mai importantă de la București. Palatul a fost construit începând din 1893, când guvernul a deschis un credit de 1 000 000 lei pentru dărâmarea vechilor case domnești și construirea unui palat în folosința moștenitorilor Coroanei, ca reședință oficială, lucrările fiind încredințate arhitectului francez Paul Gottereau.

Palatul vechi, operă a arhitectului Paul Gottereau, era structurat astfel: parterul, unde se găsea camera lui Neuman, pivnița de vinuri, magazia pentru fructe, camera lacheilor, magazia pentru argintărie, biroul directorului palatului Steinbach, biroul telegrafului, biroul lui Kramer, două magazine, gang, garderobă, coridor, antreu, intrare, o scară de stejar, două scări mari de marmură; la etajul I se afla sufrageria veche, salonul de dans, două coridoare, *biblioteca Regelui Ferdinand*, salonul de aur – fost salon privat al principesei Maria, în stil Ludovic al XIV-lea, salonul Ludovic al XV-lea și salonul bizantin – devenite din 1926, salonul de vânătoare ale regelui Ferdinand, două birouri ale adjutanților, salonul doamnelor de onoare; la etajul al II-lea se afla camera croitoresei și a guvernantei, dormitorul Reginei Maria, dormitorul Regelui Ferdinand, camera dulapurilor, sala antreu, baia reginei, garderoba, două saloane albe, două apartamente pentru guvernante, apartamentul principelui Nicolae, apartamentul secretarului particular al reginei Gaetan Denize, școala principesei Ileana, un coridor, salonul orange; la mansardă se aflau opt camere mici, trei saloane ale personalului și podul pentru rufe².

La 15 decembrie 1915, administratorul Palatului Regal Cotroceni,

¹ Philipp Ariès, Georges Duby, *Istoria vieții private. De la revoluția franceză la primul război mondial*, vol. VI, Traducere Constanța Tănăsescu, București, Editura Meridiane, 1997, p. 274.

² *Ghidul Muzeului Național Cotroceni*, p.168, 169.

directorul Steinebach a întocmit un inventar, de unde se poate vedea cum era structurată partea nou construită a palatului, pe aripa de nord, operă a arhitectului Grigore Cerchez: cofetăria, bucătăria, cămara, ghețăria, pivnița bucătăriei, coridor, biroul comisarului, bufet pentru cafea, gangul pentru ieșire, ascensor, baia câinilor, sala cazanelor, a rezervoarelor, atelierul mecanicului, un birou, sufrageria personalului, telefonul; la etajul I: apartamentul I al musafirilor, coridor, apartamentul II, coridor, sufrageria comandantului, sufrageria lacheilor, depozit pentru argintărie, spălătoria de vase, bufetul sufrageriei mari, antreul negru, biroul regelui, sufrageria mare cu balcon – sufrageria Cotroceni sau sufrageria românească; la etajul al II-lea: apartamentul principesei Elisabeta, salon roz, dormitor, apartamentul domnișoarei de onoare Adela Cantemir, apartamentul principesei Maria (Mignon), apartamentul pricipesei Ileana, salonul negru – cu antreu negru, camera florilor și terasa, iar la mansardă 18 camere ale personalului.

Într-un număr al revistei germane „Rumänien in Wort und Bild”, apărut la 31 martie 1918, în perioada ocupației germane, Palatul Cotroceni era descris astfel de către delegația germană care l-a vizitat:

„Sus se pătrunde într-o încăpere înaltă, unde totul este luminos și aurit, deși nu lipsit de solemnitate. [...] Din sala aurie se intră în *biblioteca regelui*, o încăpere îmbrăcată în lemn brun închis, nu mare, invitând la lucru, inspirând încredere distinsă. O ușă cu canate se deschide către luminoasa sală de bal (...)”³.

Așadar, germanii care au intrat în palat, în primăvara anului 1918, au descris câteva dintre cele mai reprezentative saloane ale acestuia și anume: salonul de aur, *biblioteca Regelui Ferdinand*, sufrageria în stil neoromânesc, realizată de arhitectul Grigore Cerchez, dormitorul argintiu al Reginei Maria, salonul norvegian, camera de zi a reginei sau studioul.

Biblioteca Regelui Ferdinand s-a impus încă de la începutul construcției palatului, 1893-1895, prin simplitatea aspectului său. Încăperea era lambrisată cu lemn de ulm de culoare închisă și sculptat cu încrustații în lemn de diferite culori, mai precis era decorată în stilul neorenașterii franceze Henric al II-lea. Acest stil se caracteriza prin mobilier sculptat în relief, cu ancadramente, frontoane, volute, nimfe, amorași, medalioane, arme și blazoane. Spațiul era

³„Rumänien in Wort und Bild”, Nr. 6, 31 martie 1918, p. 3-7.

prevăzut cu o anticameră tapetată cu piele, unde se găseau o masă cu patru scaune și o banchetă. Anticamera permitea accesul în bibliotecă, compusă din două mari dulapuri-bibliotecă așezate în dreapta și în stânga ușii de la intrare, fiecare de 3,30 m înălțime și 2,15 m lățime, dotate cu casete și rafturi, iar în mijloc un dulap-vitrină, ca și patru dulapuri de colț cu uși glisante și sertare ornamentate cu nișe și scoici. În mijlocul camerei se afla o masă mare cu patru scaune, ca și masa de lucru a Regelui Ferdinand, așezată între cele două dulapuri-bibliotecă⁴.

Moartea Regelui Carol I și urcarea pe tronul României a Regelui Ferdinand și a Reginei Maria au determinat o serie de schimbări în aspectul interior al palatului. În ceea ce privește biblioteca, schimbările nu au fost spectaculoase, în linii mari, spațiul păstrându-și înfățișarea anterioară. Astfel, din punct de vedere arhitectural, stilul Henric al II-lea a fost păstrat, spațiul continuând să fie lambrizat cu lemn de ulm, mobilierului existent adăugându-i-se și alte piese, precum un birou mare de stejar sculptat, fotolii îmbrăcate în piele, ca și o banchetă mare, sculptată. Galeria etajată, mărginită de o frumoasă balustradă traforată, susținută de grupuri de colonete, ritmau spațiul, iar atmosfera era întregită de șemineul din marmură de Portoro, ca și de candelabrul de alamă cu opt brațe, suspendat de tavanul din ipsos. Frumusețea încăperii era completată cu o serie de tablouri: un portret al prințului Leopold de Hohenzollern (pastel nesemnat), un portret al Reginei Maria ca principesă (pastel semnat Kaulbach), un portret al Reginei Maria (Mignon) a Regatului Sârbilor Croaților și Slovenilor (semnat de P. Ivancovitch), ca și un peisaj intitulat „Terasă la mare” de Bartels⁵.

Conform inventarului Palatului Cotroceni, de la 1 iunie 1930, în biblioteca Regelui Ferdinand se găseau, pe lângă piesele de mobilier, bibelouri, tablouri și un număr de 4 500 de volume cuprinzând enciclopedii, lucrări științifice, literare, militare etc⁶.

De impresionanta bibliotecă de la Palatul Cotroceni s-a ocupat

⁴ Grigore Ionescu, *București, Ghid istoric și artistic*, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol al II-lea, 1938, p. 201.

⁵ Carmen Păsculescu-Florian, Marian Constantin (coordonatori), *Istoria Cotrocenilor în documente (secolele XVII-XX)*, Muzeul Național Cotroceni, Editura Sigma, 2001, p. 306.

⁶ ANR, Fond Castele și Palate – Palatul Cotroceni, Dosar 172/1930, f. 1-67.

Gheorghe Teodorescu Kirileanu⁷, magistrat, bibliofil, folclorist și editor al scrierilor lui Ion Creangă, care i-a slujit mai bine de treizeci de ani pe cei doi regi Carol I și Ferdinand I. Cărturarul a ajuns la Palatul Regal, adus de Louis Basset, secretarul Regelui Carol I, în preajma aniversării a patruzeci de ani de domnie ai suveranului, cu scopul de a definitiva monografia dedicată domeniului Broșteni și să supravegheze elaborarea celorlalte monografii ale domeniilor regale. Ca urmare, lui Kirileanu i s-a propus să rămână în slujba Casei Regale, responsabil cu corespondența în limba română și cu cererile de audiență. Propunerea i-a fost făcută în 1907, atunci când era custode al Bibliotecii Fundației Universitare Carol I, abia în anul 1909 fiind numit bibliotecar al Casei Regale⁸.

În această calitate, Kirileanu trebuia să-i prezinte Regelui Carol I, iar după moartea acestuia, Regelui Ferdinand, liste bibliografice cu propuneri de achiziții de cărți din țară și din străinătate, să se ocupe de înregistrarea, prelucrarea și organizarea publicațiilor, să păstreze contactul cu legătorii de carte și să scrie discursurile suveranului cu prilejul unor evenimente oficiale la care trebuia să participe, deși pe unele dintre ele, Regele Ferdinand și le scria singur. Din memoriile bibliotecarului regal aflăm, de exemplu, că trebuia să prezinte discursurile pe care le scria prințului Barbu Știrbei, în calitatea sa de consilier al regelui și prim-ministrului Ion I. C. Brătianu, care făceau diverse completări sau îi cereau să fie eliminate anumite pasaje, pentru a nu da loc la interpretări sau critici din partea audienței, dar mai ales a presei.

În ceea ce privea achiziția de cărți pentru biblioteca Palatului Regal Cotroceni, Gheorghe Teodorescu Kirileanu era acela care semna, în calitatea sa de bibliotecar, facturile care veneau la palat pentru plata comenzilor de cărți făcute diverse librării din țară și din străinătate. Una dintre librăriile la care se apela pentru achiziția de cărți era librăria și papetăria „La cartea de aur – Gabay&Penchas”, din Calea Victoriei, nr. 65. În aprilie 1915, de la această librărie s-au achiziționat dicționare română-francez și francez-română, autor fiind

⁷Gheorghe Teodorescu Kirileanu s-a născut în anul 1872, în satul Holda, pe Valea Bistriței, foarte aproape de domeniul regal Broșteni. A urmat cursul primar la școala din Broșteni, iar primele clase de gimnaziu la Fălticeni, după care, la îndemnul folcloristului Mihai Lupescu, cu care a lucrat înainte de 1900; a urmat Institutul Particular din Iași, cf. Gabriel Ștrempel, *G.T. Kirileanu, un bibliotecar regal*, în „Revista Bibliotecii Naționale a României”, Anul XII, Nr. 24 – 2/2006, p. 19.

⁸ *Ibidem*.

Constantin Șăineanu și „Dicționarul universal al limbii române” de Lazăr Șăineanu. Pentru Regina Maria fuseseră comandate revista „Convorbiri literare”, hărțile Transilvaniei și Banatului, lucrarea „Teritoriul estic” de Arghirescu, catalogul „Comisiunii Monumentelor Istorice” și „Visătorul de vise”. Valoarea totală a comenzii era de 73 de lei, bunul de plată fiind dat de către Gheorghe Teodorescu Kirileanu⁹.

De la aceeași librărie, la 29 septembrie 1915, au fost comandate pentru Palatul Cotroceni lucrarea lui Nicolae Iorga, *Istoria românilor*, alături de „Buletinul Institutului de Studii” și „Drumuri și orașe din România”, „Cronica Ghiculeștilor”, George Coșbuc, *Conferințe populare*, 2 volume și *Poesii*, 2 volume, Alexandru A. Vasilescu, *Urmașii lui Mircea cel Bătrân până la Vlad Țepeș*, hărțile județelor Tulcea și Constanța, pentru Henry Catargi – mareșal al Casei Regale, Mihail Kogălniceanu, *Cronicile românilor*, cartea Reginei Maria, *Ilderim*, Vasile Alecsandri, *Fântâna Blanduziei*¹⁰.

La data de 30 noiembrie 1915, de la librăria „H. Kohn”, de pe strada Edgar Quinet, nr. 4, s-a comandat pentru Regele Ferdinand volumul *Fleurs du mal* de Charles Baudelaire, *Vers* de Paul Verlaine și *Poésies* de Ch. d'Orleans, în valoare totală de 730 lei¹¹.

Alte librării din București, dar și din străinătate, de unde au fost achiziționate cărți cu tematici diferite au fost „Cartea Românească”, „Viața românească”, „Socec & Co.”, care avea cunoscuta librărie pe Calea Victoriei nr. 31, deținea brevetul de furnizor al Curții Regale și livra palatului cărți de literatură în diferite limbi, dar și obiecte de papetărie precum: topuri de hârtie, registre, mape, plicuri, cerneală, ace, calendare, penițe, creioane.

Biblioteca de la Palatul Cotroceni făcea parte din categoria bibliotecilor particulare cu caracter universal. Selecționarea cărților a fost făcută în primul rând pentru a-l ține la curent pe rege cu toate problemele țării, încadrate în politica internațională. Lucrările de istorie universală și științe politice prezente în bibliotecă făceau dovada unor preocupări specializate, demne de un cercetător care căuta să se documenteze asupra faptelor în contextul evoluției sociale. Spre exemplificare, enumerăm următoarele lucrări de istorie românească și universală: G. Bibescu, *Histoire d'une frontière*, Paris, 1883, N. D. Popescu, *Istoria războiului din 1875-1878*, București, 1903, I. Rusu Șirianu,

⁹ ANR, Fond Casa Regală – Regele Ferdinand, Dosar 40/1915, f. 154.

¹⁰ *Ibidem*, f.153, 156.

¹¹ *Ibidem*, f. 158.

Românii din statul ungar, 1904, Carol I, *Nikopolis*, Breslau, 1905, I. Popovici, *Organizarea armatei române*, Roman, 1908, Scheletti, *Adevărul asupra Plevnei*, Iași, 1911, C. Găvănescu, I. Manoilescu, *1914-1915. Războiul cel mare*, 2 vol., București, 1915, Nicolae Bălcescu, *Istoria românilor supt Mihai Voievod Viteazul*, București, 1919, Ion Nistor, *Istoria Basarabiei*, Cernăuți 1923, Th. Popa Lisseanu, *Mitologia greco-romană*, Jules Michelet, *Introduction à l'histoire*, Paris, 1843, Th. Momsen, *Mémoires sur les provinces romaines*, Paris, 1864, Friedrich Schiller, *Istoria războiului de 30 de ani*, București, 1875, Fr. Friedman, *L'empereur Guillaume II*, Paris, 1896, Antonelle E., *La Russie Bolchéviste*, Paris, 1919, Tullo Massarani, *Studii de politică și istorie*, f.a., G. I. Sanders, *Edward Prince of Wales*, Londra, 1921, Maurice Paléologue, *La Russie des Tsars*, Paris, 1922.

Din categoria lucrărilor literare aflate în Biblioteca Cotroceni amintim existența unor opere valoroase purtând semnătura unor renumiți scriitori clasici și anume: Virgilius – *Bucolica*, Horațiu – *Poezii alese*, Dante – *Infernul și Divina comedie*, Honoré de Balzac – *Opere complete*, Victor Hugo – *Œuvres. Les voix intérieures și Les feuilles d'automne*, Jules Verne – *De la terre à la lune și 20.000 de leghe sub mări*, Henry Sienkiewicz – *Quo vadis*¹².

Acestor nume reprezentative pentru literatura universală li se alăturau cele ale scriitorilor români printre care: Vasile Alecsandri, *Teatru. Comedii*, Ioan Slavici, *Comentarii*, Mateiu Caragiale, *Remember*, Mihail Sorbul, *A doua tinerețe*, Duiliu Zamfirescu, *Poezii*, Ion Pillat, *Poezii lirice*, Tudor Vianu, *Fragmente moderne*, Jean Bart, *Cartea Dunării*¹³.

Lista bibliografică era completată cu o serie de lucrări cu caracter memorialistic și monografic, precum: Carol I – *Cuvântări și scrisori*, tom I-II, 1909, G. Bengescu – *Carmen Sylva-biografie*, Paris, 1904, Regina Maria – *Dal mio cuore al loro*, București, 1920, Emil Panaitescu – *Marie reine de la Roumanie*, Ferdinand I – *Cuvântări*, Alezandru Rosetti – *Note din Grecia*, Radu R. Rosetti *Mărturisiri* etc.¹⁴.

Pe lângă istorie, literatură și memorialistică, în bibliotecă se regăseau și lucrări de artă, filozofie și muzeografie: Nicolae Iorga, *Artele minore*, Oscar Han, *Sculptorul Dimitrie Paciurea și Iconografia românească*, Victor Brătulescu, *Miniaturi și manuscrise*, A. Lamartine, *Raphael*, Lucian Blaga,

¹²Idem, Dosar 64/1915, f. 15; dosar 55/1921, f. 24, 25.

¹³ Idem, Dosar 55/1921, f. 26.

¹⁴ Idem, Dosar 112/1919, f. 10-11.

Filosofia stilului, Alexandru Tzigara Samurcaș, *Muzeografie românească*, H. H. Stahl, *Tehnica monografiei sociale*¹⁵.

Familia regală era abonată la ziare și reviste românești și străine: „Universul”, „Viitorul”, „Steagul”, „Independența”, ca și publicația străină „The Times”, dar și la unele publicații regionale precum „Blândul Beiuș”, „Vestitorul satelor”, „Revista artileriei”¹⁶.

Lucrările de științe naturale, în special botanica, ocupau un loc de seamă în biblioteca regelui. Ierbarele științific alcătuite arătau preocuparea regelui ca om de specialitate, în timp ce edițiile rare, exemplare artistice cu privire la viața florilor formau o documentație ce întruchipa în același timp atât pe cercetătorul științific, cât și pe bibliofil.

Iată, de exemplu, ce scria Martha Bibescu despre această pasiune a regelui Ferdinand:

„Îl revăd în grădina sa tăind trandafiri și străduindu-se să nu-i facă rău plantei. Avea metodele lui și folosea un foarfece ingenios, care tăia floarea desprinsă de tijă într-un clește delicat. Îl revăd mai ales în timpul plimbărilor noastre prin munți, explicându-mi flora alpină. Cât de mult îi plăceau plantele sălbatice! Era pentru el mai mult decât un capriciu, o înclinație sau o manie trecătoare, era o adevărată pasiune, perfect rațională. Cunoștințele lui depășeau știința obișnuită a unui profesor de botanică, ele se apropiau de erudiție”¹⁷.

Tot despre pasiunea pentru botanică a Regelui Ferdinand, Ion Gheorghe Duca scria următoarele:

„Pentru botanică avea o adevărată pasiune. Se ocupa de ea cu patima unui savant și cu priceperea unui specialist. Și fapt este că avea în această materie cunoștințe profunde, mereu aduna plante, examina vreo plantă sau despica vreun pistil. Iubirea lui de flori era atât de vie, încât nici la Iași, în cele mai tragice ceasuri ale retragerii și ale pribegiei, n-a lipsit de pe masa lui de lucru o cupă cu flori, fie ele cât de modeste”¹⁸.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Idem*, Dosar 55/1921, f.1, 2.

¹⁷ Martha Bibescu, *Un sacrificiu regal. Ferdinand al României*, Traducere de Maria Brăescu, București, Edit. Compania, 2000, p. 27.

¹⁸ I. G. Duca, *Memorii, vol. I, partea I-a, (1914 - 1915)*, București, Edit. Expres, 1992, p.138.

Un alt contemporan al Regelui Ferdinand, profesorul universitar de la Universitatea din Cluj, Alexandru Borza, scria la rându-i următoarele despre pasiunea pentru botanică a regelui:

„Nu mulți știu cât de mare interes purta marele nostru rege pentru lumea plantelor și pentru botanica română. Ca pasionat excursionist și vânător ce era, a făcut rând pe rând cunoștință cu florile de munte, cu ierburile câmpiilor și stepelor noastre, adâncindu-și cunoștințele prin studiul serios al literaturii botanice”¹⁹.

Așadar, principiul de selecționare al documentației cuprinse în biblioteca Regelui Ferdinand exprima complexitatea personalității suveranului, care numai acolo putea fi văzută în adevărata ei lumină. Cine îl cunoștea, își dădea seama că Regele Ferdinand era propriul bibliotecar. Caracterul personal al bibliotecii dovedea o colecție selecționată de cărți și reînnoită în conformitate cu evoluția socială și intelectuală, ce răspundea preocupărilor unui rege, care era, în același timp, și om de știință. Cărțile sosite în dar sau cumpărate erau păstrate în bibliotecă până când suveranul găsea timpul necesar să se ocupe de ele, desfășcând singur pachetele și clasând fiecare carte la domeniul respectiv. În măsura în care ele îl interesau sau reprezentau o noutate, cărțile erau ținute la îndemână în rafturile vecine mesei de lucru, pentru ca odată cercetarea lor terminată să-și ia locul în cadrul domeniului căruia se integrau științific. În această atmosferă de organizare științifică, regele lucra până noaptea târziu, iar adnotările găsite în unele volume dovedeau interesul pentru cărțile sale.

După moartea Regelui Ferdinand survenită în iulie 1927, biblioteca regală de la Cotroceni a continuat să fie folosită de către Regina Maria și îmbogățită cu noi cărți. Dispariția, în iulie 1938, a suveranei a fost urmată de efectuarea, la 9 august 1938, a unui nou inventar, în urma căruia s-a constatat că în biblioteca regală de la Cotroceni continuau să existe biroul mare al regelui, mese mari și mici din stejar, bănci și fotolii sculptate și îmbrăcate în piele, catifea și postav, candelabru cu opt brațe, lămpi, sfeșnice, scrumiere, pahare, vase de alamă și sticlă, coupe-papier cu cifra Regelui Ferdinand, o mapă din piele albastră cu cifra Reginei Maria și câteva obiecte de artă decorativă:

¹⁹ *Mărturii contimporane. Regele Ferdinand I*, adunate de G. N. Budișteanu, 1933, p. 47, 48.

statuetă femeie cu copil pe un suport de marmură, statuia unui bărbat, semnată Josef Hinterseher, statuia unei femei, semnată Henri Louis Lavasseur, două piese reprezentând capete de bărbat din bronz, semnate Alexandru Grigore Călinescu, Iași, 1917 și un bust al Regelui Ferdinand în bronz (nesemnat), 1 tablou al Reginei Maria, etc. Alături de bibelouri, în bibliotecă se mai găseau 22 de fotografii înrămate, un ceas de masă cu termometru, un vas chinezesc de porțelan, o călimară de argint, o brichetă, un porte-creion și diferite obiecte de birou²⁰. În ceea ce privește cărțile, în 1938, numărul lor ajunsese la 5296 de volume²¹.

Abdicarea forțată a Regelui Mihai I, la 30 decembrie 1947, și naționalizarea averii constând în bunuri mobile și imobile a dus la alcătuirea inventarului Palatului Cotroceni, în toamna anului 1948, în urma predării fostei reședințe regale către Ministerul Artelor și Informațiilor. Potrivit acestui inventar, în Biblioteca Palatului Cotroceni se găseau 4 654 de cărți diverse, unele dintre ele fiind legate în piele²². La nivelul anului 1948, în fosta bibliotecă regală se mai găseau albume, ca de exemplu, *Biserica din Borzești*, un album de la Regimentul 4 Roșiori, albume cu muzică religioasă, cu vederi, albume cu articole din ziare, albume comemorative, geografice și de anatomie, albume cu diferite ilustrații, hărți, atlase etc.

După ce Palatul Cotroceni a devenit sediu al Palatului Pionierilor și inaugurat la 1 iunie 1950, biblioteca și-a păstrat aceeași destinație, dar ea nu mai adăpostea bogatul fond de carte regală, care a fost în mare parte distrusă prin ardere, dispersată, ci publicațiile editate de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Muncitor: gazeta „Pionierul”, al cărui prim număr a apărut pe data de 12 iunie 1949 și care din martie 1952 a fost înlocuită cu „Scînteia Pionierului”. Din 1 aprilie 1953, a apărut revista „Cravata roșie”, însă prima revistă pentru copii a fost „Licurici”, apărută la data de 12 aprilie 1947. Alte reviste destinate pionierilor au fost: „Pogonici”, „Știință și cultură”, devenită mai târziu „Știință și tehnică”, „Mintehnicus”, „Luminița”. Așadar, copiii erau transformați, fără voia lor, în adevărați activiști, trebuind să înlocuiască zânele și Feții Frumoși din basmele de altădată cu eroul Stalin, Stahanov sau eroii

²⁰ ANR, Fond Casa Regală – Regele Carol al II-lea, *Inventarul Palatului Cotroceni*, 9 august 1938, f. 16, 17.

²¹ *Ibidem*.

²² Contantin Căzănișteanu, *Documente privitoare la istoria Cotrocenilor, 1949-1950*, Muzeul Național Cotroceni, 1995, p. 181-182.

autohtoni, conducătorii clasei muncitoare: Gheorghe Gheorghiu-Dej, Ana Pauker, Vasile Luca, Teohari Georgescu.

Parafrazând reflecțiile Ecclesiarhului, „vreme este să dărâmi și vreme să zidești”, după mai bine de patru decenii nu tocmai benefice, Palatul Cotroceni avea să-și redobândească statutul rezidențial, trecând mai întâi printr-un amplu proces de reconstruire, restaurare și amplificare, la finalul căruia, urma să devină un spațiu de reprezentativitate pentru România comunistă. Așadar, după cutremurul din 4 martie 1977, ample lucrări de refacere și restaurare au început la 27 decembrie 1977, fiind încredințate Institutului de proiectare și execuție „Carpați”, lucrări care au durat aproape zece ani, finalizându-se puțin înainte de 1989.

Biblioteca Regelui Ferdinand a fost spațiul care nu a necesitat cercetări în vederea reconstituirii sale, conform arhitectului Nicolae Vlădescu. Ca și în celelalte saloane și în bibliotecă a fost înlocuit planșeul cu unul din beton armat, iar lambrisajul original din lemn de ulm a fost supus unui examen biologic, fapt pentru care a fost demontat. Constatându-se că nu era contaminat biologic, lambrul din lemn de ulm a fost curățat și remontat de specialiștii întreprinderii de mobilă și decorațiuni „Heliade”. În ceea ce privește parchetul din stejar, fiind grav afectat de micro-organisme, a fost înlocuit. Șemineul din marmură de Portoro nu a fost demontat, fiind una dintre piesele originale ale bibliotecii. Decorația plafonului a fost refăcută identic, desenul lui fiind reluat în modelul covorului. După restaurare, atmosfera în stil Henric al II-lea a fost completată cu o pictură de gen, așezată deasupra șemineului. Între piesele de mobilier, trebuie menționată prezența biroului-pupitru datat 1870, care a aparținut Regelui Carol I, având la colțuri două statuete de bronz, fiind lucrat de casa Bernhard Ludwig, din Viena²³.

După înființarea Muzeului Național Cotroceni și deschiderea către public, biblioteca regelui Ferdinand a devenit parte a expunerii permanente, un spațiu de spiritualitate, ce emană o atmosferă de sobrietate care nu se regăsește decât în cabinetele de lucru ale marilor cercetători și iubitori de știință. Din colecția regală, biblioteca adăpostește astăzi un număr de peste 2 000 de exemplare, multe dintre ele purtând pe coperta din piele sau în interior, pe pagina de titlu, cifrele regale: Carol, Elisabeta, Ferdinand și Maria.

²³ Nicolae Vlădescu, Petre Badea, *Palatul Cotroceni. Cotroceni Palace*, Edit. Universală, București, 2009, p. 223.

„acel teritoriu unde proprietarii încearcă să-și însușească timpul prin amintiri de familie sau din călătorii, cu o tematică diversă, arta prin acumulare de colecții sau concerte private și nu în ultimul rând, natura prin exuberanța grădinilor și a serelor, unde anotimpurile dispar cu desăvârșire. La rândul său, biblioteca, prin cărțile cuprinse în ea, deschide casa către lume sau închide lumea în casă”²⁴.

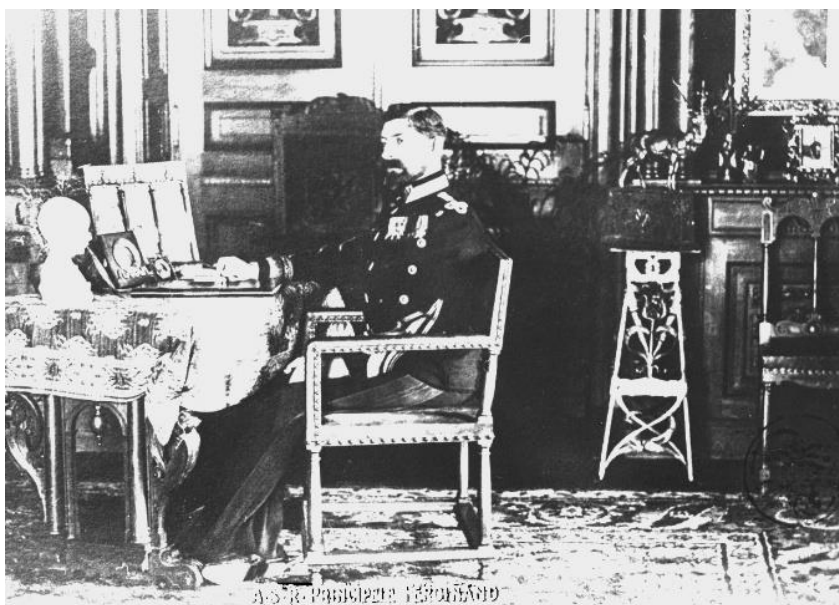

Fig. 1, Principele Ferdinand la masa de lucru din bibliotecă,
Muzeul Național Cotroceni.

²⁴ Philipp Ariès, Georges Duby, *op.cit.*, p. 277.

Fig. 2, Biblioteca regală de la Palatul Cotroceni, anii '20,
Muzeul Național Cotroceni.

Fig. 3, Biblioteca regală de la Palatul Cotroceni, anii '30,
Muzeul Național Cotroceni.

Fig. 4, Biblioteca Palatului Cotroceni după restaurare (1977-1980),
Arhivele Naționale ale României.

Fig. 5, Biblioteca Regelui Ferdinand din cadrul Muzeului Național Cotroceni
Muzeul Național Cotroceni.